

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorska
ulice štov. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se na
vračajo.
Inserati:
Šestdnevna peti-
vzeta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju dajo se
popust.

Ljubljanski List

Velja

za Ljubljano
v upravnishvu:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četr leta 1 gld
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja mo-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gld.,
za četr leta 2 gld.
50 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 166.

V Ljubljani v sredo, 17. septembra 1884.

Tečaj I.

V tičnici.

V jeseni, kadar hladni vetrovi brijejo dol s snežnikov in tice selivke v gostih trumah se izselavajo v gorkeje dežele, tedaj podajo se krakovski tičarji na ljubljansko barje, tičnice nastavljat toliko priljubljenim „cipam“. Zabijejo nekoliko kolov v zemljo, na nje denejo vrvice, na kateri frfetajo ujeti tički ali migajo smerečne veje; ljudsko narečje krstilo je to tičarju neobhodno potrebno orodje s klasičnim, da-si nikakor ne izvirno slovenskim izrazom: „Rira.“ In če tičar, skrit v svoji kolibi, zapazi tolpo senic, potem — „Riro nategni, Korel!“, se čuje iz tičnice, in ubogljivi Korel je res riro nategnil, plašno so skušali srfetati ubogi jetniki, oblastno so se gugalé smerečne veje, in — marsikatera „cipa“ se dá prevarati, „rira“ jo je zvalila na tičnico in tam se je ujela na limanici. Tako se pri nas, na ljubljanskem močvirju lové „cipe“!

„Riro nategni,“ — kedo nam more zameriti, ako se nehoté spominamo tega prizora iz tičnice ter ga primerjamo zanimivemu govoru g. posl. Deschmanna v včerajšnji deželno-zbornski seji! Kako spretno je nastavljal mnogo-skušeni *spiritus rector* kranjskega Nemštva svoje limanice, kako energično je „riro nategal“, le žal, da se vsaj včeraj lokavemu tičarju lov ni posrečil ter da je s praznimi rokami moral zapustiti svojo tičnico!

Kajti da se govor poslanca Deschmanna o notranjski volitvi ne more smatrati resnim, po dejanskih razmerah opravičenim, o tem pač nikdo, tudi najstrastnejši nemški fanatik ne, dvojil ne bode. Propali kandidat, dr. Zarnik, za kojega se je Deschmann, — čujte in strmite, gospodje radikalci! — tako ogreval, ni dobil niti jednega glasu ne, in tudi najdrznejša strankarska kazuistika ne mogla bi njemu na korist razveljaviti volitve protikandidata, za kojega se je odločila ogromna množica volilcev. Noben protest zoper pravokrepnost notranjske volitve se ni vložil pri de-

želnem zboru, nobena pritožba o vladnem pritisku se ni čula z Notranjskega, protivnik Obrezove volitve niti najmanjšega gradiva ni mogel iztakniti v volilnem aktu proti temu kandidatu — in vendar, vedno sveži komik v deželni sobani dovolil si je frivolno šalo, ugovarjati volitvi, proti kateri ni mogel navajati niti jednega fakta ne! Ali je tedaj deželna sobana res uže degradirana v navadno glumišče, ali pa je imel g. Deschmann včeraj — vse druge namene!

In tega mnenja bili so včeraj vsi narodni poslanci! Deschmannov manoeuvre je bil jako prozoren, tedaj niso čutili niti najmanjšega poželenja, da bi popadli kost, katero je med nje bil vrgel. Radi priznavamo, da nemški oponenti kaj neradi v redutni dvorani pogrešajo dr. Zarnika; saj bi on, sigurno proti svoji lastni volji, o mnogih prilikah bil krepka podpora nemški opoziciji proti toliko sovraženim vladim. Ali vendar niso imeli niti najmanjšega upanja, tem načinom svojemu varovancu priboriti poslaniški fauteuil. Ostaja tedaj, ako preiskujemo nagibe famoznega govora, s kojim je včeraj Deschmann bil iznenadil zbornico, le dvoje: posebna nagajivost nasproti vladi, katere smo sicer uže vajeni s te strani, in zlobna nada, pri tej priliki razdvojiti narodno stranko v deželnem zboru ter javni razkol provzročiti v njenih vrstah! Spekulacija ni bila tako napačna, le jednega radikalnega govornika z narodne levice je potreboval Deschmann, kateri bi sekundiral njegovim napadom na deželno vladu in njeno glasilo — in stari neprijatelj Slovenstva bi veselo si drgnil roke v očigled hrupni vihri, katera bi potem morala nastati med narodnimi poslanci.

Toda — nič vsega tega! Srčno so se narodni zastopniki smejali staremu grešniku, kateri je jadikoval o vladnem pritisku, on, isti Deschmann, kateri je še leta 1877. kot *commis voyageur* v volilnih opravkih bil prepotoval celo deželo, on, kolovodja iste stranke, katera si je prste omadeževala pri tolikih

volitvah! Zastonj so bili vabljeni glasovi njegove tiče piščalke, zamán je nategaval „riro“, stari tičar niti kalina ni ujel na svoje limanice, in čmerikavega obraza ostavil je tičnico — s praznimi rokami!

Svojeega namena tedaj g. Deschmann včeraj ni dosegel, narodni stranki, katera je pri tej priliki sijajno obelodanila svojo slogo in solidarnost, ni mogel škodovati — pač pa je v jako nevarno pozicijo spravil svoje lastne nepredvidne pristaše. Bodimo odkriti! Ko je lansko leto verifikacija volitev velicega posestva bila na dnevnem redu, volitev, pri kateri je bila večina jako dvojljiva, tembolj, ker so volilci nemško-liberalne stranke sami zakrivali nekoliko, da-si le formalnih pogreškov, apeloval je priznani vodja nemških veleposestnikov na lojalnost, na pravničit narodne večine — in ni se varal! Da bi dejansko dokazali svojo spravljalivost, svoje miroljubje, udali so se narodni poslanci ter so odobrili volitev svojih najhujših protivnikov, Deschmanna in Schreya. In včeraj? Rudečica mora oblititi vsakega pristaša one stranke, katero je včeraj strastni muzealni kustos kompromitiral s svojim govorom, ako pomisli, da so vsi v seji navzočni veleposestniki glasovali proti volitvi, pri kateri tudi najostrejšje preiskovanje ne bi moglo na dan spraviti niti najmanjše nerednosti. Tako nečuvveno postopanje je neizmerno pristransko, je brezobzirno in nedostojno. Včeraj je dokazala nemška manjšina, da baš ona neče imeti mirnega obravnavanja, da namerava po vzgledu starega hujskača še dalje netiti pogubni plamen narodnega razpora, kateri uže nad dvajset let razsaja po slovenski domovini. *Habeant sibi!* Veter ste sejali, vihra bode vaša žetev!

Sicer pa obžalujemo, da smo včeraj na levi strani deželne zbornice pogrešali barona Apfaltrerna in Schwegla, priznana voditelja nemško-liberalnih veleposestnikov na Kranjskem. Vsaj mi, uverjeni njijine državniške razboritosti, bi se nadejali od teh ve-

Listek.

O legi in bodočnosti rusko-kavkaške obrtnosti z nafto.

(Konec.)

Ko pa bodo prej ali poslej tudi krog Baku in v družih krajih Ruske izmolžene zgornje, z nafto napojene plasti, kakor se je to uže zgodilo v Pensilvaniji in v ostalih krajih Združenih Držav, bodo morali ruski producenti tako delati, kakor so prisiljeni ameriškanski uže sedaj — namreč vedno globokeje in globokeje vrtati. Do tistega časa pa so ruski producenti nafte očividno na boljsem nego ameriškanski. Sploh se pa še ne vé, imajo li spodnje plasti na Ruskem več ali manj nafte kakor zgornje; o ameriškanskih pa se dobro zna, da se nahaja v spodnjih plastéh mnogo manj nafte, kakor so jo imele nekdanj zgornje.

Iz vsega tega sledi, da je gledé množine ruska obrtnost z nafto na boljsem nego ameriškanska. To je velevažno in konečno pač

tudi odločilno; kjer je namreč množina, tam se gotovo tudi najdejo prej ali slej ostali pogoji, da se ta množina prideluje, obdeluje in v denar spravlja.

Gledé kakovosti (*Qualität*) nahaja se v pensilvanski nafti (ki ima v obče 0.79 spec. težkote) kaci 10% benzina, gazolina in jednaci 70% petroleja, 6% težkih mazilnih in parafinovitih olj in ravno toliko degeta (*Theer*) in smole; ostali procenti pa se razdelé na raznovrstna druga olja, na koak in pline. Bakuška nafta (spec. težkota ji je 0.82) pa ima blizo 5% benzina, gazolina in jednaci lahkih tvarin, 33% petroleja, ravno toliko težkih mazilnih in parafinskih olj, 15% degeta in smole, ostalo pa so razna olja, plin in koak.

Te analize nam kažejo, da ima pensilvanska nafta več lahkih, ruska pa več težkih snovij; prva ima svojo posebno vrednost zaradi obilice lahkih olj, druga pa ima to prednost, da so lahke in težke snovi bolj enakomerno razdeljene v njej. Za to se pa tudi bakuška nafta lahko porabi v bolj različne namene, nego pensilvanska. Ruski surovi produkt ima 33% mazilnih olj — in to je po-

sebno važno. Dandanes se namreč jednaka olja zelo iščejo in drago plačujejo, še dokaj višje kakor petrolej. Pensilvanska nafta ima teh snovij samo 6% in je tedaj na slabšem nego ruska, čeravno ima prva 70% petroleja, ruska pa le 33%.

Ako nadalje primerjamo še petrolej obeh naft, najdemo, da je povprečna specifična težkota pensilvanskemu petroleju 0.79, ruskemu pa 0.82. Ruski je torej težji, in sicer zato, ker ima manj lahkih, hlapljivih produktov v sebi, kakor pensilvanski; vsled tega je pa tudi manj nevaren in ne eksplodira tako rad nego ameriškanski. Bakuški petrolej tudi bolje sveti (t. j. za določeno svetlobo pogori bakuškega petroleja manj kot pensilvanskega), ako se svetilnica težkoti njegovi primerno konstruira — namreč nizka naredi. Vrh tega so tudi mazilna olja bakuške nafte mnogo bolj raznovrstna in rabljiva, kakor pensilvanskega produkta.

Kar se tiče troškov pridobitve, so v Ameriki neprimerno večji, kot na Ruskem. Tam morajo izvrtati tisoče vrelcev, da dobé toliko nafte, kakor v Baku iz nekaterih sto studen-
cev; vrh tega morajo v Ameriki še dokaj

ljakov, da bi bila ona preprečila Deschmannove nakane ter branila svojim somišljenikom, podati se v tičnico slaboznanega ljubljanskega tičarja.

Kolera na Laškem in kralj Umberto.

Tožna poročila dohajajo nam z laškega poluotoka. V ta večno zeleni Evropin vrt pritihtopil se je čez francoske meje vdrti oči gost, strašna kolera. Z neusmiljeno koso seka dan za dnevom na stotine žrtev; posebno pa se je vgnedila z do sedaj nečuvano silo v največjem mestu Italije, v krasnem Napolji, kjer zbegani narod mrje v tolpah in zastonj išče odrešenja od strašne šibe. Kakor stara kronika, tako se čitajo poročila iz nesrečnega mesta. Povsodi obup in nepopisen strah, povsodi izbruh silnega fanatizma in nebrzdane praznevere, povsodi slepa opozicija proti pridobitvam znanosti in dobromislečim naredbam! Zdi se nam, kakor bi imeli pred seboj popise onih strašnih srednjeveških epidemij, posebno znane „črne smrti“ v 14. stoletju, ko prebiramo vesti, došle nam iz nesrečne dežele. Kakor v onih mračnih dōbah, zapira tudi sedaj ljudstvo pot vsacemu boljšemu razumu; kakor tedaj, verjame še dandanes, da so kolero prinesli — bogataši in zdravniki v deželo! S svojimi mazili in zdravili širijo kužno bolezen, da bi sami sebe okoristili in si prisvojili to, kar je sezidal revež v potu svojega obraza. Zato se narod brani svojih dobrotnikov, zdravnikov, ki s čudovito požrtvovalnostjo hodijo od bolnika do bolnika; zato se vkljub znani pobožnosti brani celo največjega svojega prijatelja, duhovnika, kajti le-ta pokliče zdravnika in naznani slučaj gospōski — torej je v zvezi s trositelji strašne šibe! V slepem strahu potem ljudstvo odbija vsako razumno pomoč; zgubivši spoštovanje do višje oblasti, skušajo si posamezniki pomagati vsak po svoje. Listi nam poročajo, da so deloma nehale v okuženih krajih vse vezi, ki čuvajo družinski in državni red. Vsaka občina postopa samostalno, ne brigaje se za soseda. Tu zapró javno cesto, tam vstavijo železnico, drugod pa ne pustē ladije do bregovja, da bi zabranili pot neljubemu gostu. Ljudstvo se zbira v tolpah po ulicah in tako prenaša smrtno kali na vedno širše kroge. Gojenci raznih zavodov, ki so okuženi, kaznenci po ječah, vse sili iz svojega bivališča, in narod odobrava obupno to početje, ki trosi bolezen vedno dalje. Z vojaško silo morajo oblasti razburjene prebivalce krotiti, da ne počenjajo nezmiselnih dejanj. . . Tako nam pokaže skupna nesreča veliko neizobraženost laškega prostaka in nam odgrne odurno podobo. Malerično umazani napoljski lazzarone je živ dokaz, da je ljudska omika v novolaškem kraljestvu še daleč, daleč za dosegljivo stopinjo in da v onih čarobnih zemljah životari ljud, o katerem

globočje vrtati in še mnogokrat zastonj, kar se v Baku skoro nikdar ne prigodi. Plače delavske so v Ameriki silno velike, na Ruskem pa se dobē za 40 kopejk na dan poljubno število delavcev, posebno Perzov in Tatarov. Tudi se nahaja v Kavkazu dovelj gradiva za zidanje (posebno kamenja), in kemikalije so v obilici in po ceni na razpolago, kajti tam bivajo velika ležišča žvepla in Glauberjeve soli, zatorej ne manjka žveplene kisline in sode. Gradiva za kurjavo je na Kavkazu neizmerno veliko, kar se ne more trditi o ameriškanih ležišnih nafte. Pridobitev nafte je torej na Ruskem mnogo bolj po ceni, kakor v Pensilvaniji — in ta faktor je pač odločilen.

Gledē prodajališč se je na Ruskem tudi mnogo zboljšalo, odkar so odprli nova pota in pripravne zveze z Evropo. Mnogo se prodā tega produkta sicer doma in vedno več tudi v Perziji in centralni Aziji, a velike množine se ga pošlje čez Kaspisko morje po Volgi in potem po železnici na sever v Petrograd in v baltiške luke — kar povprečno ne velja več, kot pot iz Novega Jorka in iz Filadelfije v Evropo. In če tudi prevažanje petroleja iz

bi človek pač ne sodil, da je rodil izmed sebe Danteje in Rafaela!

A kakor solučni žarek prijazno razsvetli tožno, mračno okolico, tako nam podaje obnašanje vladarja okuženega poluotoka, kralja Umberta, jedini prijazni in okrepcajoči moment v neprijazni tej sliki, ki smo jo poprej skicirali. Komaj je začul vladar glasove o strašni nesreči, ostavil je svojo stolnico, poslovil se od svoje jokajoče obitelji in hitel v Napolj. Z neverjetno srčnostjo obiskal je koj prve dni vse okužene kraje. V vsaki bōlnici, v pre mnogih privatnih hišah videl je narod svojega kralja, kako je v družbi z raznimi dostojanstveniki in napoljskim nadškofom tolažil bolnike in delil pomoči, kjer ni bilo prepozno. Vzglede njegov je gotovo osrčeval obupne prebivalce in zginjeni pogum vrnil se je v marsikaka bojzljiva prsa, ko je bival prvi mož zjedinjene Italije med nevarnimi bolniki. Pravijo, da se vojskovodja ne sme podati direktno v nevarnost; če njega podere sovražna kroglja, potem nastane lahko zmešnjava v vrstah njegovih čet in stvar je izgubljena, ko zgine vrhovni vodja z pozorišča. To velja tudi o kralju Umbertu; gotovo ga niso vodila politična premišljevanja, ko se je podal v okuženo mesto, tolažit umirajoče in osrčevat obupajoče — in to nam kaže njegov korak v toliko lepšem svitu! Narod njegov tudi hvaležno pripoznava redni heroizem svojega vladarja. Povsodi so ga spremljali navdušeni klici, ko se je vračal proti Rimu nazaj, povsodi se oglašā ljudstvo v neštivilnih izrazih občudovanja in ljubezni do moža, ki je tako lepo spolnil vladarske svoje dolžnosti. Umberto ni bil sedaj v toliki meri priljubljen pri lahkōživnih svojih podanikih, kakor njegov oče; resna natora mladega vladarja ni toliko vgaljala veselemu značaju naroda, kakor ona jovjalnega Emanuela. Sedaj pa je stvar drugačna postala; Umberto si je pridobil z obiskom okuženega Napolja srce svojega ljudstva in z junaškim tem činom postavil krepkejši temelj savojski dinastiji!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Českemu deželnemu zboru predložilo se je včeraj izvestje deželnega odbora o reguliranju rek na Českem. Reguliranjem Veltave ima se vstvoriti na Českem mednarodna vodna cesta. Kanalizacija ima se početi pri združenju z Labo pri Melniku ter nadaljevati do Budjejevic. V to svrhu vzel se bode potreben denar na posodo. — Dr. Herbst stavil je predlog, naj se okraji na Českem uredijo po narodnostnem načelu.

V gališkem deželnem zboru bila je predvčerajšnjem živahna debata. Hausner je navsve toval, naj se voli odbor, kateri ima preiskavati, kako je organizacijski statut držav-

Baku via Batum čez Črno morje v zapadno Evropo ne stane kaj manj, kakor iz Amerike, je vender mnogo bolj po ceni za južne in vzhodne kraje Evrope. (Sploh se pa Rusi vedno prizadevajo, odpreti svoji obrtnosti nova pota. V zadnjem času se je ustanovilo v Petrogradu društvo, ki hoče položiti cevi od Kaspiskega morja do Perzijskega zaliva; po teh ceveh bi se potem najceneje pretakala nafta na svetovno prodajališče. Opazka prestavljavčeva.)

Ako torej še enkrat vzamemo v poštev omenjene razmere, lahko sklepamo, da bode ruska obrtnost z nafto v kratkem času prehitela ameriškano in več ali manj sama preplavila evropska prodajališča, kajti v Severni Ameriki vrelci nafte pojemajo, na Ruskem pa so navidezno nevsahljivi; tu je pridobitev jako po ceni, v Ameriki pa je silno draga; na Ruskem odpirajo vedno nova pota za izvažanje in situacija se tudi v tem oziru boljša od dnē do dnē.

Nam se zdi, da omenjeni čas ni več daleč. V Ameriki pojema obrtnost z nafto kar vidno, na Ruskem pa se razvija velikansko in vedno

nih železnic vplival na Galicijo. Mnogi poslanci so naglašali, da tako početje nima prave svrhe, in posebno grof Alfred Potocki, bivši c. kr. namestnik, svaril je pred brezvspešnim kritikovanjem užē dogodivših se činov. Naposled bil je predlog Hausnerjev sprejet z večino štirih glasov.

Iz Budimpešte se javlja, da bode državni zbor ogerski obdrževal svojo prvo sejo dnē 27. t. m. Dnē 29. septembra otvoril bo kralj s prestolnim govorom državni zbor. Najprej volil bode zbor svoje zastopnike za delegacije, katere bodo zborovale meseca oktobra.

Na Hrvaškem začēle so se včeraj saborske volitve. Volilo se je včeraj 31 zastopnikov. Do sedaj znan nam je rezultat 15 volitev; voljeno je namreč 12 pristašev narodne stranke, 2 Starčevićjanca in jeden pristaš neodvisne narodne stranke. Od narodne stranke voljeni so: Nikola pl. Milič, Miloš Zec, Gjuro Dedović, Svetožar Kušević, dr. Crnković, Čiro Milekić, baron Živković, dr. Lončarić, dr. Ittlinger, G. Krestić in grof Božidar Pejačević; potem Starčevićjanca Šimek in Kučas ter neodvisnjak dr. Marković.

Tuje dežele.

Urejenje črnogorsko-turške meje le slabo napreduje. Turški zastopniki delajo vedne zapreke, a vsaka zapreka daje jim povod ustaviti svoje delovanje ter čakati informacij iz Carigrada. V takih okoliščinah ni upanja na konečno rešenje mejnega vprašanja. V sled tega bode — kakor se iz Cetinja poroča — knez Nikola apeliral na evropsko komisijo za urejenje meje, a odosno prosil velevlasti, da one definitivno rešijo to vprašanje.

Kakor poroča „National“, čegar vesti se vē da o zadnjem času niso nič kaj zanesljive, začēl bode admiral Courbet užē prihodnje zopet vojno akcijo. V to svrhu odplul bode proti severu ter okupiral v bližini Pekinga dve važni postojanki. Ta važna točka je najbrže tako imenovani cesarski kanal, kateri dominira uhod v pekingski zaliv.

„Times“ bavijo se v celi vrsti znamenitih člankov z raznorodnim prebivalstvom Indije ter z nevarnostmi, katere pretē britanski državi. Indija broji 250 milijonov duš ter po priliki 350 000 domačih vojakov, katerim ni nič kaj upati. Glavna naloga mora torej biti, število teh vojakov kolikor mogoče znižati ter jih nadomestiti z angleškimi prostovoljci.

Dopisi.

Iz Bezuljaka, 15. septembra. (Izv. dop.) Izvirni dopis iz Menišije o požaru v Bezuljaku je bil zelo pomanjkljiv in nepravilen, da je treba nekoliko popravka. Pogorelo je 8 hiš in ena bajta, 4 skednji, 7 hlevov, 1 kozolec in sledeča živina: 18 ovac in koz, 1 konj in 3 goved, dalje 3 prašiči. Tudi več živalij se je ožgalo in pokvarilo. Kar se zavarovanja tiče,

večji krogi z ogromnimi denarnimi silami se zanimajo zanjo. Nobeljeva družba je v zadnjih letih porabila za svoja podjetja v tej stroki 20 milijonov rubljev in vedno žrtvuje še mnogo kapitala. V guberniji Baku je nastalo vsled pridobitve nafte veliko — skoro samostojno mesto, tako zvano „Črno mesto“ z 20 000 delavci, ki so preskrbljeni z vsemi pripravami moderne tehnike.

L. 1882 je Baku sam poslal čez Kaspisko morje okoli 400 milijonov kilogramov nafte in njenih derivatov, vmes blizo 190 milijonov kilogramov petroleja. L. 1883 se je odprla železnica iz Baku v Batum in od tedaj je mogoče nezmerne množine te tvarine dovajati na Črno morje. Tu sem bodo pač obrnili ruski podjetniki svojo pozornost; to jim tolikanj ložje, ker dobē na mestu surovi produkt za neverjetno ceno po 1½ do 2 kopejk* per kilogram. In vender napravijo pri tej ceni bakuški producenti sami še dobro kupčijo!

J.

* V našem denarju velja kopejka malo več kot poldrugi krajcar.

je tako-le: Bili so vsi posestniki razen enega zavarovani, slednji nehal je plačevati zadnji dve leti in tako je nesrečnež brez pomoči. Škoda znaša, ne kakor rečeno 11000 gld., ampak po malem računeno 40000 do 50000 gld. Pogorela niso namreč samo poslopja, ampak tudi vsi pridelki, živeži in obleka. Zažgano bilo je — kakor pravijo, navlašč; žandarmerija prišla je tudi sumnjivega Pavla Obrezo, ker govori se sploh, da je pretil z ognjem ter prej svojo hišo dobro zavaroval. To bo uže obravnava pokazala, je li istina, ali ne. Zavarovani bili so, ne kakor rečeno, za 6000 gld., ampak komaj za 3810 gld. Bēda in revščina je nepopisljiva. Vnanja pomoč od dobrotnikov je silno potrebna, ker nekateri nimajo ne obleke, ne strehe in ne živeža.

Vso pohvalo zasluži sl. žandarmerija cērkiška. Odlikovala sta se posebno gosp. Janez Križman in gosp. Karol Sinkovec, ki sta bila prva na pogorišču in marsikaj otela, kar bi se tako ne moglo. Torej javna pohvala gosp. Križmanu in gosp. vodju Sinkovcu!

Domače stvari.

— (Imenovanje.) Deželni šolski svēt kranjski imenoval je provizoričnega učitelja g. Josipa Bregarja v Velesovem definitivnim učiteljem na trirazredni ljudski šoli v Sent Vidu; gospodičino Antonijo Janočno, prov. učiteljico v Sent Vidu pri Zatičini, pa definitivno učiteljico v Šmartnem pri Litiji.

— (Oporeka.) „Slov. Narod“ je med drugimi podpisi zoper izjavo za gosp. deželnega predsednika prinesel tudi podpis: „Janez Premrl, odbor-nik, Stranje.“ Mi Stranji v hrenoviški županiji nismo mu dali oblastila, v takih rečeh nas tako zastopati, zatorej oporekamo takemu obnašanju in pristopimo k izjavi za gosp. c. kr. dež. predsednika: Matevž Terkalj h. št. 1, Reza Čec h. št. 2, Jožef Posega h. št. 3, Lovrenc Jevša h. št. 5, Anton Merhar h. št. 6, Janez Posega h. št. 7, Janez Tominec h. št. 8, Jakob Brezic h. št. 9, Blaž Terkalj h. št. 11, Anton Sajevec h. št. 12, Janez Sajevec h. št. 14, Anton Posega h. št. 15, Franc Premrov h. št. 16, Anton Posega h. št. 17, Franc Žitko h. št. 18, Jerni Premrov h. št. 19, Andrej Žitko h. št. 22, Janez Tominec h. št. 23, Blaž Brezic h. št. 24, Jožef Posega h. št. 25, Jožef Brezic h. št. 26, Andrej Posega h. št. 28, Franc Žitko h. št. 29. — Stranje, 4. septembra 1884.

— (Volitve za glavni močvirski odbor) za usuševanje ljubljanskega močvirja so na novo razpisane. Glavni odbor šteje 15 odbornikov in štiri viriliste. V nedeljo dopoldne volili bodo in močvirski posestniki, kateri bivajo v Ljubljani, v magistratni dvorani dva odbornika in jednega namestnika.

— („Marijanišče.“) Oskrbstvo deškega sirotišča „Marijanišče“ (*Collegium Marianum*) prešlo je z dovoljenjem knezoškofjskega ordinarijata in c. kr. deželne vlade v roke šolskih sester tretjega reda sv. Franciška.

— (Ljubljansko strelsko društvo) priredi v nedeljo 28. septembra t. l. na strelišči veliko slavnost na čast petindvajsetletnice načelnikstva gosp. c. kr. vladnega svetovaleca dr. viteza E. Stöckla. Vzdala se je v notranjih prostorih novega strelišča lepo izdelana spomenska plošča. Po sv. maši na Rožniku se bode spomenska plošča slovesno odkrila v navzočnosti vseh strelcev. Strelišče bode v ta namen tako slovesno okinčano, kakor ob največjih cesarskih slavnostih. Potem se prične streljanje za krasno dobitke, katero bode trajalo dva dni. Prvi dan bode v notranjih prostorih strelišča slovesen banket, pri katerem bode svirala vojaška godba.

— (Prišlo) je včeraj ljubljansko redarstvo policijsko zasledovanega tatu Pavla Merklja, kateri je v Spodnjih Stranjah, okraj kamniški, pokral mnogo obleke, perila in črevljev, ter ga izročilo kameniški sodnji.

— (Izpred porotnega sodišča.) Danes je bil zatožen 19letni črevljar Janez Jekovec iz Zgornje Bole, okraj kranjski, hudodelstva težke telesne poškodbe. Dne 17. marcija t. l. pil je v družbi z mnogimi fanti, med katerimi je bil tudi kmetek fant Tone Naglič, v Bizjakovi gostilnici.

Ker je Naglič strijca zatoženega razžalil, sunil ga je zatoženi Jekovec pod mizo z nožem v levo roko, tako da se Nagliču sedaj roka suši in bode isto težko kedaj rabiti mogel, kakor so to zdravniki izpovedali. Zatoženi dejanja ne taji. Porotniki (načelnik g. F. Drenik) so prvo vprašanje, glaseče se na hudodelstvo teške poškodbe, enoglasno potrdili, drugo pa, ali bode imela poškodba stalne nasledke, enoglasno zanikali. Sodišče (predsednik g. Kapretz) je obsodilo zatoženca Jekovca na osemnajst mesecev težke ječe, poostrene vsak mesec s postom, ter ima zatoženec plačati Antonu Nagliču 100 gld. za bolečine, 200 gld. pa za zamujeno delo.

Pri drugi obravnavi, katero je vodil deželni sodnijski svetovalec gosp. Ludovik Ravniher, zagovarjati se je imel Janez Prepeluh, ljubljčan, krojač, 32 let star. Kaznovan je bil v Trstu zaradi tatvine l. 1868. z dvadnevni zaporom, 1883. leta s 24 urnim zaporom, pri vojaki pri 17. pešpolku 1871. l. zaradi tatvine s 3mesečnim zaporom, 1874. l. zaradi tatvine in ker je dezertiral, s 4mesečnim zaporom, 1875. l., ko je vnovič dezertiral in kral, na 10 mesecev zapora; pri deželni sodnji v Trstu zaradi tatvine 1866. l. pa 3 mesece, 1871. l. na 4 mesece, 1872. l. na 10 mesecev, 1876. l. pa na šest let ječe. Komaj je prišel iz ječe, je bil zopet kaznovan pri deželni sodnji v Ljubljani na 10 mesecev ječe. A danes je zopet zatožen, da je 13. junija t. l. ukral svojemu mojstru Josipu Kočanu, ko je ta na semenj sel, 200 gld. iz zaprte miznice. Žandarji so ga ujeli, ko je popihal, in našli pri Prepeluhu še 121 gld. Prepeluh tatvine ne taji, a trdi, da je bilo le 190 gld. v miznici. Porotniki so ga enoglasno krivega spoznali in obsojen je bil na sedem let težke ječe, poostrene s postom vsak mesec.

— (Čuden „Samaritan.“) Florijana Korbarja, delavca iz Mengiša, meče božjast. Ko je nezavesten na cesti proti Mengišu ležal, pobral ga je njemu neznan voznik, ga spravil na voz in peljal v svojo hišo v Dupličce. A tam je Korbarja ležečega navidezen dobrotnik z ostrim orodjem sunil v desno zgornje stegno, tako da mu je noga grozno otekla. Potem ga je naložil na voz in ga stresel tik mitnice pri sv. Kristofu v Ljubljani na cesto, ter ga pustil tam ležati, dokler ga niso našli mestni policaji in ga odvedli v deželno bolnico. Pač čuden „Samaritan“ to!

— (Požarna kronika.) 14. t. m. zjutraj ob 1/4. uri jelo je goreti na samotnem posestvu Strug blizo Krke. Pogorela sta dva hleva, dva voliča, jeden teliček, 100 centov sena in 60 centov slame. Škode je 5000 gld. Lastnik, gospod Gustav pl. Fichtenau, ni bil zavarovan.

Iz deželnega zbora.

Senzacionalni dogodek včerajšnje seje bil je po vsem neosnovani ugovor poslanca Deschmanna proti notranjski volitvi in njegov strastni napad na deželno vladno. Znamenite ekspektoracije nemško-liberalnega „Percy Heissporna“ ocenjamo na drugem mestu; tú le toliko, da so narodni poslanci pač bili sila iznenadjeni po tem zavratnem naskoku, a da je g. Deschmann vendar tekom včerajšnje debate moral slišati toliko neprijetnih resnic, da ga bode morda kmalu minulo veselje, brez vsakega povoda hujskati in rogoviliti po naši deželni sobani. Poročilo se glasi:

Predseduje deželni glavar g. grof Thurn-Valsassina, c. kr. vlado zastopa c. kr. deželni predsednik g. baron Winkler.

Zapisnik prve seje deželnega zbora prečita zapisnikar g. J. Pfeifer v slovenskem jeziku. Po odobrenju zapisnika predlaga g. deželni glavar, naj bi se zapisnik sej čital menjalno v eni seji slovenski, v drugi nemški. Zbor brez razgovora predlogu pritrdi. Poslanca grofu g. Ervinu Auerspergu dovoli deželni zbor dopusta 14 dnij, in ekseelenci baronu Schweglu dopust 24 ur. Poslanec dr. Dolenc pa naznanja, da je bolan.

Poslanec g. Svetec izroči peticijo šmartinske občine, katera je v seji dne 2. decembra 1883ega leta sklenila: a) da bi se na štirirazredni šoli v Šmartnem pri Litiji vpeljal po možnosti poludnevni pouk in b) da bi se učenje nemškega jezika omejilo samo na iste otroke, katerih roditelji to želijo.

Na zahtevanje poslanca g. Svetca se prošnja z vsemi razlogi prečita v zbornici in izroči upravnemu odseku.

Dr. vitez Bleiweis Trsteniški stavi samostalni predlog, naj bode od 1. januarja 1885. leta počenši slovenski jezik izključno uradni jezik kranjskega deželnega odbora. Ta predlog podpirajo vsi narodni poslanci, gosp. predlagatelj dr. vitez Bleiweis bode ta predlog v prihodnji seji utemeljil.

Vladna predloga z načrtom deželne postave o spuščanju žrebecv za konjsko plemenitev izroči se gospodarskemu odseku.

Poslanec g. Murnik poroča v imenu deželnega odbora o volitvi deželnih poslancev in predlaga: Slavni dež. zbor naj sklene: Volitev A. Obreze deželnim poslancem za volilni okraj kmetekskih občin Postojina, Senožče, Bistrica, Planina in Lož naj se potrdi.

K besedi o tej točki se oglasi prvi gosp. Deschmann. On pravi, da je pričakoval, da se oglasi kateri političnih somišljenikov bivšega poslanca te volilne skupine postojinskih kmetekskih občin ter osvetli vladni vpliv na to volitve. Slikati gre njemu tedaj, kako je sedanji vladni sistem vplival na te volitve. Ne storil bi pa tega, ako bi se mu ne vsiljeval spomin na brezštevilna predbacivanja od strani narodne večine na prejšnjo liberalno vladno da se je ona vtikala neopravičeno v volitve in da bi se ne spominal, kako je sesijo za sesijo visel Damokljejev meč verifikacije nad glavo liberalnih poslancev, se li bodo njih volitve potrdile ali ne. Posebno pa misli g. Deschmann, da ima sedaj nalogo spregovoriti besedo o volitvi na Notranjskem, ker je po njegovem mnenju stopila c. kr. deželna vlada kranjska v politično arenno volilnega boja v tem okraju, kakor je to običajno le strankarskim možem.

Poudarjati pa mora, da nima niti za tega, niti za onega poslanca posebne simpatije ali antipatije, to mu je pa vender naglašati, da gospoda izvoljenega poslanca notranjskih občin visoko čisla. A sili ga njegova konstitucionalna vest, da kaj spregovori o tej zadevi, posebno ker vé, da tisoči kranjskih prebivalcev stojé za njim in so z njim jednakega mnenja. Ako bi vis. vlada še zanaprej s takim načinom se vmešavala v volitve, potem, misli g. Deschmann, bi bila to velika škoda konstitucionalnemu načelu. V slovenskem oficijoznem listu vršila se je proti neljubemu kandidatu taka polemika, kakeršna se z dostojnostjo c. kr. vlade ne strinja.

S tem postopanjem, meni g. govornik, je deželna vlada na Kranjskem nekako v protislovje prišla z osrednjo vlado na Dunaji, z ministerstvom Taaffejevim, katerega načelo je, kakor so oznanjali oficijozni listi, le pomirjenje in sporazumljenje narodov. V dokaz tega uvaja g. Deschmann iz uradne „Laibacher Zeitung“ z dne 10. septembra t. l. članek: *Nach den Wahlen*. V tem članku da se naglašá, da se Taaffejeva vlada ni vmešavala v volilni boj in da je mirno gledala, kako sta se delila luč in senca med raznimi političnimi strankami in da je bila vlada v volilnem boju po polnem nepristranska, kajti dunajska vlada si je svojega trdnega stališča gotova. A ta izjava velja menda le za deželno-zborske volitve v planinskih deželah, kajti misliti je, ker se je vladi v Kranjski potrebno zdelo, poseči s svojo agitacijo v notranjske volitve, da je ista hotela spokorit notranjske volilce k načelom osrednje vlade in da je položaj c. kr. vlade v Kranjski jako negotov.

Dobro je, méni g. govornik, da notranjski volilni možje ne znajo nemški, ali pa, da jim ne pride v roke „Laibacher Zeitung“, kajti inace bi bili izvedeli, da so po polnem izgubili zaupanje c. k. dež. vlade in ne bilo bi tudi treba, da se je pošiljalo ogromne skladi vladnega slovenskega lista na Notranjsko zaradi kaj drugega nego da bi nasprotnega kandidata ubili.

Potem pripoveduje g. Deschmann, kako neumorno so vladni agentje agitirali, kake zlate gradove so notranjskim volilcem obetali, tako na pr. mitnico, katero je uže sklenil deželni zbor, predno je bilo kako mesto poslanca kmetekskih občin notranjskih izpraznjeno. Mnogo da se je potegovalo g. dr. Zarnik za mitnice, zadnji njegov predlog, njegov *Schwannengesang*, v kranjskem deželnem zboru je meril na to, vender je zmagal po vladi patroniziran kandidat g. Obreza, da-si nasprotnik mitnic.

